

Vándorsziget Vö. Senkifőüggye.

Városkaszáló ~ Városkaszálóuja 1. Vö. Legellőü.

Vizimalom düllőü sz. Mintegy 90 hold nagyságú terület. Valamikor vízimalom volt itt. Kat. térk.: *Vizimalom*.

Vékeji Vö. Natycsere.

Vékeji kertye sz. Vékei nagybirtokos tulajdona volt, a falu szélén van.

Vékeji tag sz. A Csenedskert egy része. Vö. *Csenedskert*.

Zőüddág A falu belterületének egy része.

Zőüd mezőü téjesz A tsz. baromfitelepe. Vö. *Gergejfi tanya*.

Zsellérpáskom ~ Zsellérek páskomja sz.

JAKAB LÁSZLÓ

Tájszavak Balmazújvárosról*

sajtalan: sótalan. *Nagyon sajtalan ez az ítel.*

saktèr: vágó, kóser vágó a zsidóknál *Saktèr-zug* volt évtizedeken át a ma Jókai-köz neve, mert ott lakott a sakter.

salapál: hadonászva üt-vág

sallangos: sallangokkal díszített (dohányzacskó)

salló: sarló

sancol: kínoz. *Sancòlja a felesigit, pedig a jóü asszony.*

Sándor becenevei: *Sandri, Sankó, Sanyi*

sántaficirt, sántaficirtes: sántikáló, bigegő. *Láttam aszt a sántaficirtest.*

sápít, sápiózik: sopánkodik

sároz: sárral játszik

sàrzszi: olyan katona, akinek már van rangja (idősebbeknél)

sasérozik: fel-alá járkál. *Van kipe it sasérozni a házunk előtt* (idősebbeknél).

sasnya: satnya. *Sasnya gyèrköüc vóüit a mindig.*

savóüszin: egészen halványkék (szem)

seftèl: üzletel. *Ne seftèj mindig, mint a zsidó!*

seggivigi: nagyon távoli rokon, vagy akit szinte rokonnak tart, úgy ragaszkodik hozzá. *Naty seggivigi ez a Lajos, sülve-főüve együit vannak.*

sehun: sehol

sehunnan: sehonnan

sehunnét: sehonnan. *Pizre sehunnét se számíthatunk.*

semmék: egyik sem. *Semméket se találom.*

senkiházi: haszontalan. *Nem találom ezeket a senkiháziakat sehunse.*

sérafikál: céltalanul jár-kél. *Ne sérafikáj mán, hanem dóügozz!*

sèrke: a tetü petéje

sèrkentőüóra: ébresztőóra

sertepertéü: sűrög-forog. *Nem tom hová lett, az eléb még it sertepertéüit körülöttem.*

seszinü: fakószinü, bizonytalan színü

setáló: órainga

setít: sötét. *Buta, mint a setít itccaka.*

sifon, sifony: ruhásszekrény

sígir: nagyon sovány (gyerek)

* Vö. MNyj. VIII, 176—9; IX, 155—64; X, 138—50; XI, 102—6.

siláp: szelet. *Váktam ety siláp kenyeret.*
simpléder: sapkaellenző
slafrog: női felsőruha, az alsó és felső rész egybe van varrva
slàjèr: menyasszonyi fátyol
slàjmi: a zsidógyerek gúnyneve
slepp: uszály
sódòr: sonka, comb *Hetek óyta fáj a sódorom.*
sohanapján ~sohanapkòr: sohasem. *Megaggya majd a, — ne fíjj —, sohanapján!*
sòr: 1. helyzet, állapot. *Jóyl mety sora, nem töròjűdik a mán véjlűnk.* 2. ház-sor: *Nyugati-sòr.*
soratlankodik: helytelenkedik, rendetlenkedik. *Ne soratlankoggyatok mán!*
sòrkoszt: egyes alkalmazottaknak családunként felváltva adott élelmezés. Még a múlt század 80-as éveit elejéig a nőtelen tanítónak is sor-kosztot adtak.
soros: sorra következő. *Mámma ém vagyok a soros az éjjeliòrsignél.*
sòrjázik: sorjában halad nagy gyorsan előre
soványság: sovány. *Ez a kisján soványság.*
srégen: rézsútosan
stelázsi: edénytartó polc, állvány
strájfa: ólakban levő, állatokat elválasztó fa
strázsál: örökődik. *Itt strázsál fòjton.*
strimfli: harisnya
subick: csizmafényesítő kenőcs
sugòrgat: takarékoskodik, tartogat. *A kezibe sugòrgatta, de szígyèlta odadni.*
suláp: a svábok gúnyneve.
summa: összeg. *Jóy summa píszt vett fel írte.*

suprikál: pálcával elver
sùrc: durva vászonkötény
suskus: huncutság. *Vóyt kòsztűk valami suskus.*
susma: alamuszi, bárdolatlan. *Mon-tam én annak az isten susmájának, de beszíllhetek annak, nem úcs csi-nájja.*
sustorikòl: sistereg
sut: kemence mögötti fekvőhely. *Takaroggyatok a sudba!*
sűldòjű: serdülő: *sűldò sèrtis, sűldòjány*
sűrit (-èl): sűrűn megjelenik valahol. *It sűritet (v. sűrjitet) mán egíz dl-elòtt.*
sűtet: egy sütésre való lisztmennyiség. *Attam neki ety sűtet lisztet is.*
sűtògetòjű: pékféle. Régebben voltak olyan asszonyok is, akik pénzért másnak is sűtöttek kenyeret, ezek voltak az ún. *sűtògetòjűk.*
számos: 1. sok. *Számos névnapot kívánok.* 2. nagyobb legelő jószág, a *számos jóűszág*, amely a legelőn egy teljes legelőilletőséget töltött ki. A jobbágyvilágban egy egész telek után 8 számos jószágra való legelőhasználat illette meg az újavárosi jobbágyot, a zsellért csak egy legelőilletőség. Az úrbériség megszűnése után a volt úrbéresek legelője továbbra is az úrbéresekből felszabadult szabad parasztokra maradt, s az utódok is csak a legeltetési jogot adhatták el.
szamuklál: szemlélődve keresgél
szaporátlan: lassú, nehezen dolgozó
szapul: eredeti jelentése mellett átvitt értelemben is használatos 'gyaláz' jelentésben. *Egísz este Erzsi ángyát szapulta.*

szarakodik (-ól): piszmoz
szárazsköhögés: tüdőbaj (idősebbeknél)
szárazdájka: olyan gyermekgondozó, aki nem szoptat
szárazmalom: lóval működtetett malom
szárházi: sehonnai, aljas
szárhegyig: a csizma szegélyéig. *Szárhegyig jártunk a sárba.*
szárnyik: szélfogó. *Akkorra a lovak már a szárnyiknál vóttak.*
szartig: rogyásig, bőven
szatyng: fűtő, szalag
szavaz: köznyelvi jelentésben is, de 'szavai' értelemben is használatos
szavazat: 'előadói készség' értelemben is. *Jóú szavazattya van ennek a Gábórnak.*
százigvalóú: száz körüli. *Százigvalóú egéj szalat ki a göréj alóll.*
Szeg: határrész-név az újvárosi határban
szegelet: utcasarok, sarok. *Sokáig od beszilgettünk a vendíglőú szegeleten.*
szegrül-vígrül: távolról. *Szegrül-vígrül rokonok is vagyunk.*
szekíroz: bosszant. *Ne szekíroz már annyira!*
szekszemonta: holmi. *Vele vóút az egísz szekszemontája, úgy ment él.*
szemicskéjl: nagyon keveset szedeget valamiből. *Nem vóút éjtvágyan, csak szemicskéjtem.*
szenetheverdél nap: pihenő nap, iparosoknál a hétfő volt ilyen
Szent János áldomása: vendégségben a búcsú pohár ital. *Na, igyuk meg Szent János áldomását.*
szentkenyér: úrvacsorai kenyér
szér: 1. kész valamire. *Szer az mindenre, ha huncutságról van szóú.* 2.

Régen falurész neve volt, ill. valamely földbirtokrész jelöltek ezzel a névvel (a XVIII. században a Bosányi-szer, Désán-szer).
szerecsen: néger vagy feketebőrű ember
szereda: szerda
szeredás: tarisznya. *Megraktam a szeredást főüznivalóú tengerivel.*
szetyepotyál: piszmoz, ellopja az időt. *Úgy el tuggya az üdőt szetyepotyálni!*
Sziget, Szigetkert: a község északi részén a Kadarcs által körülfolyt rész neve. Ma már betelepült. Egyik része a Rácokszigetje, mely a XV—XVI. században itt élt, de többségükben a XVI. század végén Böszörménybe, Dorogra és Rácfehértóra távozott rácokról vette a nevét.
szígyenletibe: szégyenében. *Szígyenletibe májd élsüjjet.*
szikfok: a Nagyszikbe menő szikes vízlevezető vízfolyások, melyeket az eső és belvíz vájt ki
Szik: nagy, mintegy 800 holdas szikes vízállás. Egyik része, a Nagyszik ma is megvan. Keleti szélében a Keleti Főcsatorna halad át. A Kisszik már teljesen betelepült. Az Árpád-, Szoboszlai-, Pacsirta és Nádudvari utcák által bezárt területen volt vízállás.
szikkatt: 'sovány, szívós ember' értelemben is. *Ojan szikkatt ember vóút, mint ez a Miháj.*
szikra: eredeti jelentése mellett tagadó mondatban 'egy csepp sem, semmi' értelemben is. *Ety szikra vís sincs a háznál.*
Szilasi erdő: még a XV. században

- megvolt erdő neve az újvárosi hártárban
- szilvacibere*: szilvából készült habart leves
- színes-mázos*: hízelkedő, de nem őszinte
- szipírtyóú*: vén banya
- szívanóú*: szénvonó (kenyérsütéskor a fütéskor használják)
- szóuhajtóú*: pletykás. *Be ne engeggyitek ide aszt a vín szóuhajtóút!*
- szòlda*: szóda. *Hozzatok két üveg szòldavizet!*
- szomorán*: szomorúan. *Ojan szomorám monta, hogy mekszántam.*
- szopòrnyikás*: beteges, nyavalyás. *Azír nem jöttem el a múlt héten, mer egész héten szopòrnyikás vóútam.*
- szòrgos*: szorgalmas. *Nagyon szòrgos az üdöü!*
- szòrtyogtat*: szívogatja a pipát, mely szortyogó hangot ad. *Nem szóúlt semmit, csak mírgesen szòrtyoktatta a pipáját.*
- szorulás*: 1. a legelőn kora ősztől tavaszig legelésző jószág bekényszerülése a faluba. 2. székrekedés. *Mindik szorulása van.*
- szotty*: ismeretlen jelentésű szó ebben a kifejezésben: „*Lèlkem szotty!*”
- szotyos*: kásás, a túlélettségtől nagyon puha: *szotyos körte.*
- szóúgafa*: a vafazék tartására való kampós fa, mely a vafazekat főzésnél a tűz felett tartja
- szòszi*: szòke (becézve) *Gyere csak te kis szòszi jánka!*
- szòszke*: szòke
- szòszmòtòl*: piszmog, pepecsel
- szòszòm-boron*: olcsón. *Atták mán aszt szòszòm-boron.*
- szúnyoglábu*: vékony, hosszúlábú
- szúrkapiszkál*: ingerel, bosszant, piszkálódik
- szuszka*: orrból beszélő, beszédhibás
- szusz*: lélegzet. *Ety szuszra èlmona amit hallott.*
- szuszakòl*: gyömöszöl, présel
- szuszik*: hombár, fából készült liszt-tartó, vagy búza- s egyéb takarmánytartó
- szusszant*: egyet szuszog. *Hat szuszszancsam ki magam, ót (azután) maj tovább visszük (a terhet).*
- szutykos*: nagyon piszkos, mocskos
- szümòcs*: szemòlcs. *Gazdag lesz, mèr szümòcsös a keze.*
- szütyò*: vászonzacskó
- szűr*: eredeti értelmével mellett azt is jelenti, hogy a víz színén úgy dobja a kavicsot, hogy az szinte párhuzamosan repül a víz szintjével, s a vízből a kavics fel-felbukkan. Az a győztes, akinek a kavicsa többször felbukik a vízből. Gyermekkedves víz melletti versengő játéka.
- szűzdohány*: olyan dohány, melyet titokban termelnek és árusítanak a kincstár kijátszásával
- szűzguja*: a Hortobágyon olyan gulya, amelyikbe bikát nem engednek hajtani
- táca*: tálca
- takàr*: arat
- takarás*: aratás. *A jövöü héjten kezdòdik a takarás.*
- takarik*: takarékpénztár. *Megyek a takarigba.*
- takàrgat*: eredeti értelmével mellett ’titkol, palástol’ jelentésben is. *Sokáig takàrgatta a világ előtt, de...*
- takarodik (-òl)*: távozóban van. *Guja, mínes takarodik. (Nd.)*

takaródzik: leplezi magát valamivel
fedi magát. *Érzi mindig azzal takaródzik, hogy...*

takonypóuc: 1. az orr alatti kis ményedés, 2. taknyos. *Nem hálga te kis takonypóuc!*

tanál: talál

tanálkozik: találkozik. *Tanálkosztam a tiszteletes úrral.*

talján: olasz

talló: tarló, letarolt mező

tallózás: kalászszedés, elmaradt kalászosok összeszedetése

talpalló: lábtörő gyékény

támadás: nagyobb kelés. *Támadás lett a hónom alatt.*

tamaricska: tamariszkusz

tángál: támogat, táplál. *Pistájék tángálták újjig.*

tanyacé: tanyázni, beszélgetni összejárók összessége

tanyázik: beszélgetni összejön. *Kiültek a ház elé tanyázni.*

tapicskøl: tipeg-topog lucokban, sárban

tarisznyahitü: olyan elvü ember, aki fizetésért a véleményét, elveit is hajlandó feladni

tártás: gondviselés. *Tártásáir atta a házat. Téli tártásra atta ki a tinóut.*

tátogatóy: oroszlánszaj (kerti virág)

tátos: táltos, tudós. A babonás hiedelemvilágba tartozó alak. *Tátos vóut, oszt át akarta adni nekem a tudományát, de én nem lettem rá.*

tátva-nyitva: tárva-nyitva

tavaszon: tavasszal

té (téjje v. teje): tej. *Van ot mit aprítani a téjbe.*

Téglavetöjü: a község nyugati területén a Kadaros és a Daru közt a Vágó-

hídtól délre eső rész, valamint a községtől délre a Magdolna lapos mellett a Gutsit halom melletti hely, hol a XIX. század végéig téglavető volt

téjfel: tejfel

tejelöjü: fejős (tehén)

teke: ököl nagyságú, kemény fából kifaragott golyó, a teke gyermekjáték egyik kelléke

tekebot: a teke hajtására, ütésére szolgáló bot

tekejuk: a teke részére kivájt gödör, ahova a tekét a „kondás” behajtja

tekereg: csavarog. *Hun tekerektél ennyi idejig?*

tekèrgis: csavargás. *Tekèrgis a kenyere.*

tekèrgöjü: csavargó természetű. *Tekèrgöjünek, csavargóynak tart éjngem az egész világ. (Nd.)*

tekézés: tekejáték; fiújáték, legények is játszották még a század elején

tekézik: tekével játszik

Telekföjüd: Telekföld, a község keleti részétől a debreceni határig terjedő terület a balmazújvárosi-debreceni vasútvonaltól, ill. a műúttól délre. Az egykori jobbágyi földek. *Orbárista föjüdnék is nevezik az öregek.*

telibélü: kövér, erős testalkatú. *Telibélü kisjány.*

télire: télre. *Azzal keresem a télirevalóut. (Nd.)*

telisdetteli: teljesen teli. *Telisdetteli lettünk bõlhávál.*

télviz idejin: télen. *Nem lehet senkit kitenni a lakásból télviz idejin.*

temetöcsösz: temetőőr

temintelen: tömérdek

templomos: templomba rendszeresen járó. *Templomos asszony vóut Rébék néném.*

tempós: lassú, de jó munkát végző
ténfereg (-él): vánszorog, céltalanul
ödöng

tengeri: kukorica

teng-leng v. cseng-leng: ténfereg, csám-
borog céltalanul. Azt is jelenti, hogy
éppen csak fenntartja magát vala-
hogyan.

tentél: fekszik, alszik (gyermeknyel-
ven)

tepetrongy: hasznavehetetlen rongyos
valami

tér: a bigézésnél a harmadik ütés neve
tèrge nyés: megterhelt. *Úgy meg van
pakólva, mint ety tèrge nyész szá-
már.*

tèrge nyézük: megterhel. *Jóul meg vaty
tèrge nyézve.*

tereget (-él): terítget. *Ruhát tereget-
tem, mikòr gyòttek.*

térit (-él): megfordít. *Gyere rózsám,
térídzs meg a mínes elejít! (Nd.)*

térül-fordúl: elmegy-visszajön, s ezt
többször megismétli

tessík-lássígbúl: a látszat kedvéért

testál: örököül hagy

testamentom: végrendelet (idősebbek
nyelvhasználatában)

testes: erős testalkatú, nagytestű

testus: tegeződésben, tegező viszony-
ban. *Testus vagyok vele.*

tetéisen: tetőzve. *Tetéisen atta a kö-
lest.*

tethøj: színhely. *Azon tethøjben elfok-
ták.*

tettet: színlel. *Bolonnak tettetü ma-
gát.*

tíblábál: tétován lépeget ide-oda, bi-
zonytalankodik

tísztales: lebbencsleves

tintafosó: a hivatalnok gúnyneve

típáz: megtép. *Típázshattya a haját!*

Tirimpó: a böszörményi—újvárosi ha-
táron egy folyócska neve, mely a
Hortobágyba folyik. Itt a határon a
múlt század végéig állott még a
Tirimpó-csárda.

tisztálkodik (-öl): lemosakodik

tisztára: teljesen. *Tisztára az apjára
ütött.*

tisztessígire: tiszteletére. *Vasárnap
tisztessígire ízs dóúgoztak egész nap.
tívesztís*: tévedés. *Tívesztís — kárvesz-
tís.*

tóudít (-öl): tesz hozzá, told hozzá.
*Mindenki tóudított (tóudott) hozzá
valamit, a vígim mán senkise tutta
mennyi igaz belòlle. Tanítóúr is tó-
diccsom mán valamit!*

tohonya: puha, lomha ember

tojós: tojni akaró

tokjó: gyenge bárány, fiatal bárány

tokos: tolltöves. *Nagyon tokos ez a
ruca.*

topánka: könnyű papucsszerű női ci-
pő

tótágas: fejtetőn állás

totyakos: elhízott, lomha

tógyell: tógyet ereszt

tőkfejű: ostoba, nehézfejű

tőkmag: kistermetű

tőkmagjankó: apró termetű ember
(tréfásan)

tőkös: lágýéksérves

tőksi: nagyfejű

tömpe: tompa. *Nagyon tömpe éle van
ennek a késnek.*

tömzsi: zömök, köpcös

tőrek: csépléskor a szalmából vissza-
maradó tört szalmadarabkák, me-
lyeket a pelyvával együtt használ-
nak el

tőrís: 1. a szarvasmarhák szabályos
lábnyoma. Újvároson a csordajáró

utcák végén a tehének szabályos mélyedéseket s emelkedéseket vágnak ki, s mindig ugyanabba a nyomba lépnek. Az agyagos talaj megkevényedik, s hónapokon át megmarad ez a nyom. Jellegzetes szólásmondás a makacs emberrel kapcsolatosan: *Nem lehet kiverni a törzsből!* 2. lábfejtörés, melyet szűk csizma okoz

törtvír: aludt vér

tövisk: tövis

töviskezs disztóú: sündiszno

trafikál: trécsel

trakta: lakoma, kínálgatás, vendégeskedés. *Vóyt-e naty trakta Kállaijék?*

traktál: étellel kínál

tráncporál: irányít. *A gyerekeket az udvarra tráncporálták.*

trappol:üget

tróvbál: próbál. *Na csak asz tróvbáld meg!*

trucc: dac. *Mektette trudzbul véjlünk, hogy nem gyött èl.*

tubi, tubica: galamb (gyermeknyelvi)

tudatták: közölték házassági szándékát

tudós: táltos ember, táltos

tukó: ostoba, gyenge szellemi képességű. *Úgy gondolom éjn az éjn tukó fejemmèl, hogy nem lesz háború.*

tulipánt: tulipán

túlság: túlzás. *Nem kéjne túlságba vinni a dóugot!*

tutyi-mutyi: élheterlen, gyámoltalan

tű (töve ~ tűje): tő. *Csutkatű szedni mentek. Ety tű se maratt.*

tűnölődik (-öl): gondolkodik, sokáig tűnődik valamin

tűszomszíd: közvetlen szomszéd

tütü: ital gyermeknyelvi és tréfás neve. *szereti a tütüt (részeges).*

ugrabugrál: ugrándozik

ügyabbúl: még nagyobb mértékben. *Csítítottam, de nem irt semmit, még ügyabbúl főjtatta.*

ugyitok: az „ugye” egyik formája (többesszám második személyű), több jelenlevőhöz intézett kérdés

újjít (-öl): eredeti jelentése mellett ’újságot elmond’ értelme is van. *Na tanítóú úr is újjiccsik mán valamit!*

újjas: kabát. *Ot maratt az újjassa a kasfarba. (Kis újjas: kiskabát, nagyújjas: télikabát).*

újjaszopcsi: ujját szopó gyermek gúnyneve

urizál: urat játszik. *Na, ne urizáj mán annyira!*

utánna valóú járás: fáradozás

uccajtóú: utcaajtó, kisajtó

utóújára is: utóvégre is. *Utóújára is ém vaggok az öregebb.*

üddő: 1. idő, 2. vihar: *Gyön az üddő!*

ület: (nadrág, gatyá) feneke. *Kijukatt a nadrág ülete.*

ürgéjs: a böszörményiek csúfneve

ükélme: ökegyelme rövidítése. Gúnyos értelemben használatos, vagy sértő szándékkal. *Bion, ükélme is jobban tette vóuna, ha befogja a száját!*

ükhozzájuk: hozzájuk

ütüllük: tölük

vacáholódik: veti az ágyat, lefekvéshez készülődik

vacok: fekvőhely, hevenyészett fekvőhely

vadóc: vad, barátságtalan természetű

vagyogat (-öl): éldegél, megvan. *Köszönöm kérdésit, vagyogatok.*

vakablak: ablakszem nélküli áblak

vaklál: félhomályban közlelől néz valamit

vakmeleg: vihart megelőző nyomasztó hőség
vaksetít: koromsötét idő
vak szem: halánték. *Vakszemen ütöttk.*
valamék, valaméik: valamelyik
váltig: untig, eléggé. *Váltig emlegette, bekövetkezett.*
vánnyatt: beteges, fonnyadt. *Énnye, de vánnyatt ez a gyermek!*
varangyikozsbika: varangyos béka
varnyú: varjú
varsokál: varrogat, de ritkán, s nem nagy szakértelemmel
vasfazik: bogrács
vasaló: eredeti értelme mellett a pásztorok nádból készült, s a pásztorholmik megőrzésére szolgáló szel-fogó fala
vastagítél: főzelék a hús mellé
vászommunka: könnyű, inkább nőknek való munka
vászonfazik: cserépfazék. *Csináltam egy vászonfazik töütőkáposztát.*
vathús: húskinövés
vekeng (-él): habozik, tanácstalankodik. *Ne vekengj annyit rajta, maj lesz valahogy!*
velebeli: egy évfolyambeli
veréce: lécajtó. *A pitar verécéje, kis kert verécéje.*
verdik: tollát hányja el (a tyúk)
veszök: szerencsétlen. *Nem tom micsi-nál a veszök.*
veszökfeje: szegény feje
vígiremehetetlen: végeszakadatlan. *Vígiremehetetlen munka van itt a tanyán.*
vigyázóú: felügyelő. Régebben a nevelők a különféle utcákra menő gyermekek utcai magatartásának ellenőrzésére a jobb magaviseletű gyermekekből vigyázókat állítottak.

vikonydongájú ~ vikonypízú: vékony termetű
vin kóú: savanyú, rossz bor
vin síg: koravén. *Énnye, de kis vinsíg vagy, Jucikám!*
virnyákól: erősen rávartyog (a kotló)
virrasztás: halott melletti ottmaradás. Este összejönnek a hozzátartozók, és a halott koporsója mellett üldögélve énekelgetnek (halottas éneket, s elbeszélik a halott életének, halálának körülményeit).
virtuskodik (-ól): hősködik
visszaszógáll: viszonz
vízhördő: fejlődésében visszamaradt (csirke)
vitéz: katona. *Hát a vitéz úr hova valóú? (régies)*
vízpuska: bürokszárból, fatolóból álló gyermekjáték
zabigyerek: törvénytelen gyermek
zehérnye, zehérnyés: zsörtölődő, nehéz természetű (ember)
zohorál: zsémbeskedik, zsörtölődik, rosszállóan motyog
zöcsköl: zötyögtet
zöütfülü: tapasztalatlan
zúgattyú: bűgattyú, gyermekjáték
zuhé: zsupsz!
zsacs kó: zacskó
zságbamacska: szerencsecsomag
zsémbes: zsörtölődős, nehéz természetű
zsendice: aznap ellett tehén összement tejéből készült tejtermék
zsiros embèr: az újvárosi nádasokban élő babonás hiedelem világába tartozó lény. *Vigyázz, mért elkap a zsiros embèr.*
zsirozó: zsiradék nemű (szalonna, zsír)
zsörtös: zsörtölődő VARGA ANTAL